



Sahibkarlığın inkişafı prioritetdir

“

Azərbaycanda sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların 2027-ci il yanvarın 1-dək dayandırılmasının nəzərdə tutulması dövlətin biznesə verdiyi dəstəyin ardıcıl və prinsiplial xarakter daşdığını göstərir. Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsində müzakirə edilən müvafiq qanun layihəsi sahibkarlıq mühitinin daha da liberallaşdırılmasına, iqtisadi fəallığın artırılmasına və özəl sektorun inkişafına yönəlmiş mühüm addım kimi qiymətləndirilir.

Yoxlamalara moratoriumun uzadılması sahibkarlıq mühitinin sağlamlaşdırılması baxımından müsbət və vaxtında verilmiş qərardır

Qanun yoxlamaların tamamilə istisnasız şəkildə ləğv edildiyini demir

Iqtisadiyyat

Son illər global iqtisadi qeyri-müəyyənliklər, regionda baş verən geosiyasi proseslər və daxili bazarda artan xərclər fonunda biznes subyektlərinin fəaliyyətinin qorunması xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bu baxımdan yoxlamaların dayandırılması mexanizminin uzadılması sahibkarların üzərindəki inzibati və psixoloji yükü azaldan, onların əsas diqqətini istehsalat, xidmət keyfiyyətinin yüksəldilməsinə və investisiya qoyuluşlarına yönəltməyə imkan verən rəşional qərar kimi dəyərləndirilir.

Məlumdur ki, Azərbaycanda sahibkarlığın inkişafını stimullaşdırmaq məqsədilə yoxlamalara ilk dəfə 2015-ci il noyabrın 1-dən moratorium tətbiq edilib. Bu dövr ərzində minlərlə sahibkarlıq subyekti əlavə yoxlama riski olmadan fəaliyyətini genişləndirmək, yeni iş yerləri yaratmaq və bazarda mövqeyini möhkəmləndirmək imkanı əldə edib. Moratoriumun 2026-cı il yanvarın 1-də başa çatmalı olduğu halda, onun 2027-ci ilin əvvəlinə qədər uzadılması dövlətin sahibkarlara etimadının davam etdiyini göstərir.

Əhəmiyyətli məqamlardan biri də ondan ibarətdir ki, yoxlamaların dayandırılması total nəzarətsizlik anlamına gəlmir. Qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş istisnalar sahibkarlıq fəaliyyəti ilə yanaşı, ictimai təhlükəsizlik və dövlət maraqlarının qorunmasını təmin edir. Vergi yoxlamalarının, maliyyə bazarları üzrə nəzarətin, gömrük auditinin, qida və dərman təhlükəsizliyi, yanğın və tikinti nəzarəti sahəsində yoxlamaların davam etdirilməsi balanslaşdırılmış yanaşmanın göstəricisidir. Bu yanaşma həm sahibkarların sərbəst fəaliyyətinə imkan yaradır, həm də strateji sahələrdə risklərin qarşısını alır. Yoxlamaların dayandırılması xüsusilə kiçik və orta sahibkarlıq subyektləri üçün mühüm üstünlüklər yaradır. Çünki bu kateqoriyaya aid müəssisələr üçün tez-tez aparılan yoxlamalar yalnız maliyyə itkilərinə deyil, həm də fəaliyyətin dayanmasına, insan resurslarının qeyri-səmərəli istifadəsinə səbəb olurdu.

Moratorium isə biznesin planlaşdırma imkanlarını genişləndirir, sahibkarlara uzunmüddətli strategiyalar qurmaq üçün sabit mühit yaradır. Digər tərəfdən, bu qərar investisiya mühitinə də müsbət signal kimi dəyərləndirilir. Xarici və yerli investorlar üçün sabit və proqnozlaşdırılan tənzimləmə mühiti əsas şərtlərdən biridir.

Ekspertlər hesab edirlər ki, yoxlamaların məhdudlaşdırılması sahibkarlıq sahəsində risklərin azaldığını və dövlətin özəl sektoru tərəfdaş kimi gördüyünü nümayiş etdirir. Bu isə kapital axınının artmasına və qeyri-

neft sektorunun inkişafına əlavə impuls verə bilər.

■ Mövzu ilə bağlı iqtisadçı-ekspert Əli Əlirzayev deyib ki, yoxlamalara moratoriumun uzadılması sahibkarlıq mühitinin sağlamlaşdırılması baxımından müsbət və vaxtında verilmiş qərardır.

Onun sözlərinə görə, sahibkar üçün ən vacib amillərdən biri sabitlik və proqnozlaşdırıla bilən mühitdir: "Yoxlamaların dayandırılması biznesə 'dövlət sənin fəaliyyətinə güvənir' mesajını verir. Bu isə təşəbbüskarlığı, investisiya aktivliyini və rəşmi iqtisadiyyata marağını artırır".

Ekspert vurğulayıb ki, mövcud istisnalar çərçivəsində strateji sahələrdə nəzarətin saxlanması moratoriumun effektivliyini azaldan deyil, əksinə, onu daha balanslı edən amildir. "Əsas məsələ sahibkarı təzyiq altında saxlamaq deyil, onu qaydalara əməl etməyə təşviq etməkdir. Bu baxımdan 2027-ci ilə qədər olan dövr bizneslə dövlət arasında etimad münasibətlərinin daha da möhkəmləndirilməsi üçün mühüm fürsətdir", - deyə Əli Əlirzayev qeyd edib.

■ Mövzu ilə bağlı hüquqşünas Əkrəm Həsənov qeyd edib ki, Azərbaycan Respublikasında sahibkarlıq sahəsində yoxlamaların hüquqi əsasları "Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların dayandırılması haqqında" Qanunla müəyyən edilir: "Həmin qanuna əsasən, sahibkarlıq subyektlərinə münasibətdə dövlət orqanları tərəfindən aparılan yoxlamalar ümumi qaydada dayandırılıb və bu dayandırma uzun illərdir qüvvədədir. Qanunun məqsədi sahibkarların əsas-sız inzibati müdaxilələrdən qorunması, biznes mühitinin liberallaşdırılması və iqtisadi fəallığın stimullaşdırılmasıdır. Bu baxımdan, dövlət orqanlarının planlı və ya qəfil şəkildə obyektlərdə yoxlama aparması qanunla qadağan olunur. Bununla belə, qanun yoxlamaların tamamilə istisnasız şəkildə ləğv edildiyini demir. Vergi yoxlamaları, cinayət işi çərçivəsində aparılan araşdırmalar, eləcə də insan həyatına, sağlamlığına və dövlət təhlükəsizliyinə real təhlükə yaradan hallar bu qadağaya aid edilmir. Yalnız bu hallarda sahibkarlıq subyektinin fəaliyyətinə nəzarət tədbirləri həyata keçirilə bilər. Qanunda açıq şəkildə göstərilir ki, bu istisnalardan kənar aparılan yoxlamalar hüquqi nəticə doğurmur və qanunsuz hesab edilir".

✎ **Sevinc**